

19de vergadering

Dinsdag 4 november 2008

Aanvang 14.00 uur

Voorzitter: Verbeet

Tegenwoordig zijn 131 leden, te weten:

Aasted-Madsen-van Stiphout, Agema, Anker, Aptroot, Arib, Atsma, Azough, Van Baalen, Bashir, Van Beek, Besselink, Bilder, Biskop, Blanksma-van den Heuvel, Blok, Blom, Van Bochove, Boekestijn, Boelhouwer, Bosma, Bouchibti, Bouwmeester, Brinkman, Ten Broeke, Van der Burg, Van de Camp, Çörüz, Cramer, Van Dam, Depla, Dezentjé Hamming-Bluemink, Dibi, Tony van Dijck, Jan Jacob van Dijk, Jasper van Dijk, Van Dijken, Dijsselbloem, Eijsink, Ferrier, Fritsma, Van Geel, Van Gent, Gerkens, Van Gerven, Gesthuizen, Gill'ard, Graus, Griffith, Van Haersma Buma, Halsema, Van der Ham, Hamer, Haverkamp, Heerts, Heijnen, Hessels, Van Heugten, Van Hijum, Ten Hoopen, Irrgang, Jacobi, Jager, Jansen, Joldersma, Jonker, Kalma, Kamp, Kant, Knops, Koopmans, Koppejan, Koşer Kaya, Kraneveldt-van der Veen, De Krom, Kuiken, Langkamp, Van Leeuwen, Leijten, Lempens, Luijben, Madlener, Marijnissen, Mastwijk, Van Miltenburg, Neppéus, De Nerée tot Babberich, Nicolaï, Omtzigt, Ormel, Ouwehand, De Pater-van der Meer, Pechtold, Poppe, Van Raak, Roefs, Roemer, De Roon, De Rouwe, Samsom, Sap, Schermers, Smeets, Smilde, Smits, Snijder-Hazelhoff, Spekman, Van der Staaij, Sterk, Tang, Teeven, Timmer, Van Toorenburg, Uitslag, Ulenbelt, Van der Veen, Van Velzen, Verbeet, Verdonk, Vermeij, Van der Vlies, Voordewind, Vos, Jan de Vries, Van Vroonhoven-Kok, Weekers, Wiegman-van Meppelen Scheppink, Wilders, Willemse-van der Ploeg, De Wit, Wolbert en Zijlstra,

en de heer Hirsch Ballin, minister van Justitie, de heer Donner, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de heer Klink, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, mevrouw Albayrak, staatssecretaris van Justitie, mevrouw Dijkma, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de heer Aboutaleb, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, en mevrouw Bussemaker, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 136 van het Reglement van Orde.

Vragen van het lid Bosma aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, bij diens afwezigheid de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mevrouw Dijkma, over **het bericht dat Geert Wilders wordt vergeleken met Adolf Hitler in een lespakket dat wordt verspreid onder 2000 basisscholen in het kader van de Dag van het Respect**.

□

De heer **Bosma** (PVV): Voorzitter. Inmiddels hebben 2000 scholen een lesboek ontvangen van de Stichting Dag van Respect. Dat is een linkse multiculticlub die vindt dat het Nederlandse volk moet worden heropgevoed. De directeur, mevrouw Bierman, ondertekende de capitulatieverklaring van "Doekle de Dhimmi" "Benomen en bouwen" en sloot zich aan bij het manifest "Eén land, één samenleving", dat zeer negatief spreekt over het stellen van eisen aan nieuwkomers. Wat de Dag van Respect bedoelt met respect, is dit: buitenlanders hebben een cultuur en daar mag je hen niet op aanspreken. Nederlanders moeten zich aanpassen.

De lesbrieff staat vol linkse waarheden over slavernij, het klimaat en de islam. Men schoot een beetje door, want het lesboek van de stichting schildert mijn fractieleider af als een racist die "geen respect heeft voor mensen die er anders uit zien". De lesbrieff stelt Geert Wilders op één lijn met de nationaalsocialist Adolf Hitler. Onze linkse vrienden proberen die informatie in de geesten van kinderen van 10 en 11 jaar te pompen. Hebben zij nog enige schaamte? De belastingbetaler moet ervoor betalen, wat hij ook stemt, want maar liefst drie ministeries, waaronder OCW, financieren dit project. De stichting laat vandaag met een brief weten dat het verschrikkelijke boekje inmiddels in de afgelopen zes weken op heel veel scholen behandeld is. In dezelfde brief aan de participerende scholen volhardt men in het op één lijn stellen van Mein Kampf en Fitna. Het is te danken aan de patriottische klokkenluider Eric Stam, die nu zijn baan kwijt is, en aan GeenStijl dat hier commotie over is ontstaan. Naar aanleiding daarvan komt de stichting nu met een inlegvel. Hitler gaat eruit, maar wat overblijft is het verkondigen van allerlei linkse waarheden.

Bosma

Wat is er belangrijker voor Nederlandse basisscholen: linkse propaganda of, ik noem maar wat, les in taal en rekenen? Er komt nu een inlegvel – Hitler gaat eruit – maar op heel veel scholen is het lesboek al behandeld. Is de staatssecretaris het met mij eens dat op die scholen het lesboek nogmaals behandeld moet worden om die rare vergelijkingen uit de hoofden van onze kinderen te krijgen?

□

Staatssecretaris **Dijksma**: Voorzitter. Ik denk dat het goed is dat ik in de gelegenheid ben om namens het departement van OCW hier het een en ander over te zeggen.

Ik heb gisteren de lesbrieff van de Stichting Dag van Respect gelezen. In de passage waar het om gaat, staat een ongelukkige vergelijking die de heer Bosma net aan de orde stelde. Hij deed dat overigens met een ander citaat. Ik vind wat daar staat onacceptabel. Dat kan niet en dat mag ook niet. Ik heb daarom contact gezocht met mevrouw Bierman, de directeur van de stichting. Ik heb haar gevraagd om dit te herstellen. Dat moest ook omdat de eerste reactie van de stichting in mijn ogen niet adequaat was. De uitkomst van het gesprek is dat de stichting heeft toegezegd een verklaring uit te geven, waarin staat dat het lesmateriaal in deze vorm niet gebruikt dient te worden en dat de betreffende passage door de stichting gerectificeerd wordt. De rectificatie wordt ook gestuurd naar alle scholen die dat lesmateriaal hebben gekregen. Ik vind het eerlijk gezegd van belang dat de scholen daarvan op de hoogte zijn.

Lesmateriaal dat wordt ontwikkeld door anderen, wordt in verband met de vrijheid van onderwijs niet van tevoren door het ministerie ingezien of beoordeeld. Gelet op die grondwettelijke vrijheid van inrichting, laat de overheid zich in principe niet in met de inhoud van lesmateriaal. Ik heb dan ook van tevoren geen kennis genomen van de inhoud van dit lesmateriaal. Ik kan dus ook geen verantwoordelijkheid nemen voor de uitspraken die daarin worden gedaan. Dat laat echter onverlet dat in dit lesmateriaal duidelijk een grens is overschreden. Het is bekend dat de stichting subsidie ontvangt, ook van het ministerie van Onderwijs. De subsidie is en wordt verstrekt om respect in de samenleving te versterken. Dit soort uitlatingen doen juist afbreuk aan dit respect. Ik heb de stichting hierop aangesproken.

De heer Bosma vraagt wat belangrijk is. Hij vraagt: is het niet belangrijk dat in het onderwijs nadrukkelijker aandacht komt en blijft voor taal en rekenen. Ik kan maar een antwoord geven op die vraag: een hartgrondig ja. De scholen hebben de ruimte om de wijze van onderwijs zelf vorm te geven. Het onderwijs heeft de vrijheid om op eigen wijze vorm en inhoud te geven aan de manier van lesgeven. Het is dus niet zo dat wij daarop van bovenaf op de een of andere manier invloed moeten uitoefenen, ook niet met bepaalde denkbeelden.

Juist door de manier waarop dit nu wordt hersteld, zal het voor de scholen duidelijk zijn dat het niet de bedoeling is en kan zijn dat er les wordt gegeven op basis van de passage die nu zal worden hersteld.

De heer **Bosma** (PVV): Voorzitter. Dit is een reactie waar mijn fractie iets mee kan. De staatssecretaris noemt dit onacceptabel. Daar ben ik oprecht blij mee. Ik maak haar mijn complimenten dat zij heeft ingegrepen bij deze club.

De staatssecretaris wijst terecht op de vrijheid van onderwijs en het feit dat niet alle boeken kunnen worden gelezen en gecontroleerd. Dat klopt, maar zij kan tegelijkertijd haar handen niet in onschuld wassen. Deze stichting – een hartstikke linkse club – krijgt geld van het ministerie van OCW. Als je naar de antecedenten van die mensen kijkt en leest wat hun meningen zijn, is het niet zo gek dat zij uit een bepaalde hoek informatie in de richting van onze kinderen sturen. Nu slaat men toevallig een keertje door. Dat levert – hiep hiep hoera – commotie op en vervolgens moet men een tekst intrekken, maar wat overblijft, is dat er Nederlands belastinggeld wordt gegeven aan een politiek gekleurde groep. Ook als je de rest van de lesbrieff leest, word je wee van alle linkse propaganda die in de hoofden van 10- en 11-jarigen wordt gestopt.

Ik dank de staatssecretaris nogmaals voor haar reactie, ik ben er erg blij mee, maar wie A zegt moet ook B zeggen. Stop met het subsidiëren van dit soort politiek gekleurde clubs.

Staatssecretaris **Dijksma**: Ik denk dat de heer Bosma gelijk heeft als hij zegt dat de overheid zich – gezien de vrijheid van onderwijs – niet bemoeit met de inhoud van lespakketten. Hij kan mij echter altijd aanspreken op het feit dat er deugdelijk onderwijs moet worden gegeven. Ik heb u laten zien dat ik, als er aanleiding is om te veronderstellen dat men op de een of andere manier een grens heeft overschreden, niet aarzel om daarvan werk te maken en dat zal ik ook de toekomst doen. Dit is een verantwoordelijkheid waarop de Kamer mij altijd kan aanspreken.

De heer **Dijsselbloem** (PvdA): Voorzitter. De heer Bosma heeft gelijk, respect is een links thema. Hij heeft ook gelijk als hij zegt dat de vergelijking die in dit lesmateriaal wordt gemaakt, volstrekt ongepast is. Wij zijn ook zeer blij met de actie die de staatssecretaris blijkbaar gisteren al heeft ondernomen. Wij hopen dat hieruit een voldoende rectificatie voortvloeit.

Ik heb nog een vraag aan de staatssecretaris. Deze discussie laat ook zien hoe ingewikkeld het soms is met die lespakketten waarvoor zij geen verantwoordelijkheid heeft, maar waarin de overheid wel vaak geld stopt of er soms zelfs het initiatief toe neemt. Om die discussie nog eens te laten terugkeren, want dit is een heel wezenlijke discussie, vraag ik haar om inzichtelijk te maken hoeveel lespakketten er op dit moment zijn, door welk ministerie die worden gefinancierd en wie het initiatief ertoe heeft genomen. Dat hoeft uiteraard niet nu, maar wij kunnen dan op een later moment aan de hand daarvan bezien hoe de verantwoordelijke minister of staatssecretaris omgaat met al die lespakketten die door de scholen gaan.

Staatssecretaris **Dijksma**: Ik zeg dit graag toe, omdat ik de indruk heb dat de scholen regelmatig worden overspoeld met lespakketten. Ik hoor dit ook wel van de scholen. Soms doet dit afbreuk aan die focus op taal en rekenen die zo belangrijk is, zeker voor het basisonderwijs. Daar gaat het natuurlijk ook om.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Voorzitter. Laat duidelijk zijn dat de standpunten van de heren Wilders en Bosma heel ver van mij af staan. Dit neemt niet weg dat de vergelijking met een massamoordenaar door een door de

Dijksma

overheid gesubsidieerde organisatie voor jonge en beïnvloedbare kinderen onacceptabel is. Ik ben dan ook blij dat de staatssecretaris dit vandaag zo klip-en-klaar naar voren brengt. Tegelijkertijd is dit niet de eerste keer dat zoiets gebeurt. Om dit soort dingen in de toekomst voor te zijn, zou de staatssecretaris een duidelijk statement moeten maken in de richting van de ontwikkelaars van lesmateriaal: zij moeten niet op deze manier een oordeel uitspreken over een huidige parlementariër. Daarnaast hoop ik niet dat de staatssecretaris basisscholen nu reduceert tot taal- en rekenfabrieken. Kinderen worden op school ook voorbereid op de samenleving, dus er mag aan meer zaken aandacht worden besteed dan alleen taal en rekenen.

Staatssecretaris **Dijksma**: Dat statement heeft ook vandaag helder geklonken. Als je respect predikt, moet je dat ook uitdragen naar iedereen. Dat geldt zeker voor parlementariërs die op democratische wijze zijn gekozen, ongeacht of je het met hun standpunten eens bent.

De heer Dibi vraagt mij verder om scholen niet alleen maar met taal en rekenen bezig te laten zijn. Dat zijn zij ook niet. Natuurlijk hebben scholen ook een andere rol. Zij dragen op een heleboel andere manieren bij aan het vormen en ontwikkelen van kinderen. Het is echter aan de scholen om daarin zelf hun keuzes te maken. De tijd dat de overheid dat van boven af allemaal dacht te kunnen reguleren, is volgens mij wel een beetje voorbij.

De heer **Van der Ham** (D66): Ook de D66-fractie vindt het niet gepast om vergelijkingen zoals in dit lesmateriaal te maken. Dank voor de heldere boodschap van de staatssecretaris. Vergelijkingen met de Tweede Wereldoorlog zijn altijd slecht, of nu de heer Wilders wordt vergeleken met Hitler of de Koran met Mein Kampf zoals de heer Wilders wel eens heeft gedaan. Laat dat achterwege, of je nu links of rechts bent. Boeken verbieden, vergelijkingen met Mein Kampf of Hitler: niet doen!

De **voorzitter**: Had u nog een vraag, mijnheer Van der Ham?

De heer **Van der Ham** (D66): Het was meer in de richting van de heer Wilders en zijn PVV-fractie.

De heer **Jan Jacob van Dijk** (CDA): Om nu te zeggen dat respect een links thema is en vrijheid en rechts thema, vind ik gevaarlijk. In het kader van de Dag van Respect lijkt het mij niet verstandig om op die manier met dat soort termen om te gaan. Wat wij vinden van de film Fitna, maakt op zich op dit moment even niet uit. Het is ongepast om die vergelijking te maken. Eigenlijk hebben anderen al langzaamaan naar mijn vraag toe gewerkt, maar deze is nog niet gesteld aan de staatssecretaris: hoe voorkomen wij dat dit soort dingen in de toekomst weer gebeurt? Er is nu al zo veel schade aangebracht en het imago van de Dag van Respect is nu al zo negatief geworden dat het de vraag is of die rectificatie wel voldoende is. Wij hebben onze eigen verantwoordelijkheid voor de lessen op die scholen, maar hoe voorkomen wij zoiets?

Staatssecretaris **Dijksma**: Het meest prikkelende antwoord zou zijn: dan moet je de vrijheid van onderwijs ter discussie stellen.

De **voorzitter**: Dat vind ik te kort. Misschien kunt u uw antwoord nog iets meer toelichten.

Staatssecretaris **Dijksma**: Ik begrijp dat verzoek. Het punt is dat de grondwettelijke vrijheid van inrichting van het onderwijs de overheid noopt tot terughoudendheid in de wijze waarop zij vooraf kijkt naar de inhoud van lesmateriaal. Wij hebben wel degelijk de verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat racisme en discriminatie of andere vormen van ernstige belediging niet in onze lesmaterialen voorkomen. Als wij dat zien, kan de inspectie ingrijpen of kunnen wij bijvoorbeeld in het kader van de subsidierelatie druk uitoefenen. Er zijn dus verschillende manieren om dit zo veel mogelijk in de kiem te smoren. Het is echter lastig om het te allen tijde te voorkomen, omdat de ontwikkelaars van lesmateriaal onafhankelijk zijn en de scholen bepalen of zij dit materiaal gebruiken.

Mevrouw **Dezentjé Hamming-Bluemink** (VVD): De VVD-fractie is blij met de beantwoording van de staatssecretaris. Het is natuurlijk te gek voor woorden dat een organisatie als de Stichting Dag van Respect – opgericht na de dood van Theo van Gogh, als ik goed ben geïnformeerd – waarbij veel gemeenten zijn aangesloten, zo'n bord voor haar kop heeft. Een vergelijking tussen Mein Kampf en Fitna is te gek voor woorden. Het is ook te gek voor woorden dat deze stichting pas op de knieën is gegaan onder druk van vragen uit het parlement. Dat kan dus niet.

De **voorzitter**: Uw vraag...

Mevrouw **Dezentjé Hamming-Bluemink** (VVD): Hoe oordeelt de staatssecretaris hierover? Het is namelijk niet de eerste keer dat zoiets gebeurt. Enkele weken geleden heb ik zelf vastgesteld dat in een schoolboek werd geschreven over de moordenaar van Pim Fortuyn, "een onbekende man". Waarom stond daar niet "Volkert van der G.", een linkse milieuactivist? Hoe oordeelt de staatssecretaris over dit soort verwerpelijke dingen?

Staatssecretaris **Dijksma**: Ik denk dat ik mijn oordeel eigenlijk al heb gegeven in mijn eerste verklaring. Ik heb zelfstandig besloten om op basis van het feit dat ik dat lesmateriaal onder ogen kreeg te zeggen dat dit niet kan en niet mag, en dat het dus noodzakelijk is om de stichting te vragen deze grote fout te herstellen.

Mevrouw **Verdonk** (Verdonk): Ik was een van de grondleggers van de Dag van Respect. Ik schaam mij nu voor deze stichting. Ik vind het onacceptabel wat er is gebeurd. Dit kan niet en dit mag niet. Een vergelijking van een van onze parlementariërs met Adolf Hitler is onacceptabel. Er is maar één mogelijkheid, namelijk dat u en uw collega-ministers direct de subsidie stopzetten. Als de Stichting Dag van Respect zelf niet begrijpt wat respect is, verdient zij het niet langer om te bestaan.

Staatssecretaris **Dijksma**: Mevrouw Verdonk heeft inderdaad gelijk dat de stichting al een lange geschiedenis kent sinds een aantal jaren, ook met de overheid. Het is ook waar dat het ministerie van Onderwijs en het voormalige ministerie van V en I waarvan mevrouw Verdonk minister was, eerder hebben gesubsidieerd. Wij hebben aan het begin van dit jaar op mijn ministerie

Dijksma

overigens al besloten dat de subsidie die wij nu hadden gegeven de laatste was. Dat besluit is op mijn departement dus al veel eerder gevallen.

Vragen van het lid Van Hijum aan de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over **het bericht dat hoogopgeleide vluchtelingen geen kans krijgen om op hun eigen niveau aan het werk te komen.**

De heer **Van Hijum** (CDA): Voorzitter. In ons land komen ook vandaag de dag nog hoger opgeleide vluchtelingen moeilijk aan het werk. Wij hebben een tekort aan goed opgeleide vaklieden, onder meer in de techniek, in de dienstensector en in de zorg. Terwijl wij discussiëren over het binnenhalen van kennismigranten uit verschillende landen om die vacatures te vervullen, lukt het maar moeilijk om deze groep hoger opgeleide vluchtelingen aan de slag te krijgen. Het gaat hier om een groep mensen die hier op basis van een verblijfsstatus verblijft, een groep van wie ongeveer 30% werkloos is. Als men al werkt, is dat vaak onder het opleidingsniveau dat men in het land van herkomst heeft genoten. Dat is niet alleen frustrerend voor de vluchteling zelf, maar ook een verspilling van talent, kennis en vaardigheden in onze samenleving.

Ik heb namens de CDA-fractie al in 2006 een door vrijwel de gehele Kamer ondersteunde motie ingediend waarin wij het kabinet oproepen om hieraan aandacht te besteden, en te komen tot gerichte taal- en opleidingstrajecten voor deze groep vluchtelingen, zodat men ook daadwerkelijk meer op het eigen niveau aan de slag komt. En om ook gemeenten aan te sporen om daarvoor ruimte te bieden. Nu lasen wij afgelopen zaterdag in het dagblad De Stentor dat het UAF, het vluchtelingenstudentenfonds, aan de bel trekt over het feit dat maatwerk door gemeenten nog in onvoldoende mate wordt geboden, in elk geval dat er een groot verschil is in de manier waarop gemeenten daaraan invulling geven.

Herkent de staatssecretaris dat beeld en ziet hij aanleiding in die berichtgeving om nogmaals een oproep aan gemeenten te doen? Op welke wijze denkt hij het talent, de kennis en de vaardigheden van de hoger opgeleide vluchtelingen beter tot hun recht te laten komen?

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Voorzitter. Ik dank de heer Van Hijum voor het stellen van deze vraag omdat dit echt een punt van voortdurende zorg is, ook mijn zorg. Ik merk ook in alle regionale bijeenkomsten die wij zo ongeveer om de twee weken beleggen in het land dat dit thema te weinig aandacht krijgt, en als het aandacht krijgt versnipperd. Ik merk wel op dat de oproep en de acties van mijn voorganger Van Hoof wel degelijk resultaat hebben gehad. Ik vind dat de uitlatingen van het UAF ietwat negatief. Het resultaat is een stijgende lijn. Het aantal gemeenten dat werkelijk specifiek beleid voert is gegroeid. Dat is overigens uitgerekend door het asielfonds zelf, met steun van het ministerie. Vandaag heb ik nog bericht gekregen van twee gemeenten die zich aansluiten bij specifiek beleid, te weten de gemeente

Eindhoven – toch niet de kleinste – en hier in de buurt de gemeente Leidschendam/Voorburg. Dus de aandacht groeit, maar het kan uitdrukkelijk beter.

Daarnaast hebben wij begin dit jaar ook nog specifieke afspraken gemaakt met het UAF, waarmee ik een tijdje geleden heb gesproken, en met VluchtelingenWerk Nederland. Beide clubs worden ook gesubsidieerd om aan de werkgelegenheid van deze groepen te werken. Deze extra acties hebben er tussen 2006 en september jongstleden toe geleid dat 2000 mensen aan de slag zijn gekomen. Dit zijn niet al te grote getallen. Los van de acties van de overheid zijn echter ook veel mensen aan het werk gekomen.

Het feit dat deze hoogopgeleide mensen niet altijd direct aan de slag komen, heeft overigens niet altijd te maken met de werkgevers of de gebrekkige taalvaardigheid. Soms spelen ernstige traumatische ervaringen een rol waarmee deze mensen vaak kampen. Het duurt dan een tijd voordat zij in staat zijn om zich aan te dienen bij een werkgever. Sommige bedrijven in de regio's hebben uit zichzelf aandacht voor vluchtelingen gekregen. Zij ontdekken deze groep als een bron waaruit te putten valt. Dit gebeurt zeker ook onder druk van de tekorten op de arbeidsmarkt.

Ik herken dus het beeld dat wordt geschetst. Voor dit probleem is nog te weinig aandacht, en de aandacht die er is, is te versnipperd. In antwoord op Kamervragen van de SP-fractie heb ik eerder toegezegd dat ik in een verzamelbrief aan gemeenten aandacht zal vragen voor dit onderwerp. Deze verzamelbrief gaat in december de deur uit. Dit onderwerp komt hierin uitvoerig aan de orde. Ik zeg de Kamer graag toe dat ik dit onderwerp ook zal agenderen voor het bestuurlijk overleg met de gemeenten. Dit punt moet mijns inziens structureel aandacht krijgen in alle regionale bijeenkomsten die het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid belegt om te spreken over werkgelegenheid.

Het UAF doet de suggestie om een speciaal fonds op te richten. Daarmee kan aandacht worden besteed aan de werkgelegenheid onder hoog opgeleide vluchtelingen. Dit lijkt mij een goede gedachte. De overheid hoeft hierin niet de leiding te nemen. Als er volgens het UAF aanleiding is om zo'n fonds op te richten en men verwacht dat daarmee een bijdrage kan worden geleverd aan de oplossing van dit probleem, dan juich ik zo'n initiatief toe.

De heer **Van Hijum** (CDA): Ik dank de staatssecretaris voor zijn antwoorden. Ik leid eruit af dat hij aanleiding ziet om hiervoor nog eens nadrukkelijk aandacht te vragen bij gemeenten. Dat lijkt mij een goede zaak. Ik wil de staatssecretaris vragen om daarbij expliciet in te gaan op het dilemma waar gemeenten tegenaan lopen en waarvoor ik begrip heb. Ik doel op het feit dat wij de uitvoering opdragen om de kortste weg naar werk te kiezen. In specifieke gevallen wordt hiervan afgeweken. Kan de staatssecretaris hierop wat gericht ingaan bij gemeenten? Kan hij de Kamer hierover informeren?

Mijn tweede vraag is minstens zo belangrijk. Er moeten daadwerkelijk arbeidsplaatsen voor deze groep beschikbaar komen. Kan de staatssecretaris iets zeggen over de voortgang van het Banenoffensief voor Vluchtelingen? Enerzijds zijn er bedrijven die kampen met personeelstekorten en anderzijds hebben wij kennis en vaardigheden bijna op de plank liggen. Het zou mooi zijn als wij deze twee kanten bij elkaar kunnen brengen.